

Uvedení v omyl

Soud, ať již v řízení sporném či nesporném, je povinen zjišťovat skutkový stav věci bez důvodných pochybností. Soud je tak místem nalézání práva, což z povahy věci vylučuje možnost zařadit jej mezi osoby, které mohou být uvedeny v omyl pachatelem trestného činu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 2/2010, ze dne 25.2.2010)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného Z. H., proti pravomocnému rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008, v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 45 T 8/2005, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 271 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že pravomocným rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008 a v řízení předcházejícím byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1, § 160 odst. 1 tr. ř. a § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. v neprospěch obviněného Z. H. Zrušuje se pravomocný rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005. Zrušují se též všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 226 písm. b) tr. ř. se obviněný Z. H., z p r o š ť u j e o b ž a l o b y státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. KZV 34/2003, pro skutek spočívající v tom, že dne 11. 3. 2002 v P., M., v notářské kanceláři JUDr. O. K., soudní komisařky, určené v dědickém řízení po O. L., přihlásil do pasiv dědictví svou pohledávku na částku 10,000.000,- Kč s tím, že tuto částku předal dne 20. 12. 2000 na základě smlouvy o půjčce zemřelému, tuto skutečnost doložil exekutorským zápisem č. Ez 001/01, datovaným dne 22. 10. 2001, sepsaným exekutorem JUDr. I. E. a opatřeným padělaným podpisem zůstavitele O. L., přičemž k půjčce peněz ve skutečnosti nedošlo a uvedenou částku se snažil takto získat z dědictví ke škodě zákonného dědice nejméně O. L. ml., čímž měl spáchat pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 zák. č. [40/1961](#) Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále jen tr. zák.)

Z odůvodnění:

Obviněný Z. H. byl obžalobou státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. KZV 34/2003, obžalován z pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 tr. zák. (za skutek uvedený níže pod bodem 1) a z trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. (za skutek uvedený níže pod bodem 2), které měl spáchat tak, že:

1) dne 11. 3. 2002 v P., M., v notářské kanceláři JUDr. O. K., soudní komisařky, určené v dědickém řízení po O. L., přihlásil do pasiv dědictví svou pohledávku na částku 10,000.000,- Kč s tím, že tuto částku předal dne 20. 12. 2000 na základě smlouvy o půjčce zemřelému, tuto skutečnost doložil exekutorským zápisem č. Ez 001/01, datovaným dne 22. 10. 2001, sepsaným exekutorem JUDr. I. E. a opatřeným padělaným podpisem zůstavitele O. L., přičemž k půjčce peněz ve skutečnosti nedošlo a uvedenou částku se snažil takto získat z dědictví ke škodě zákonného dědice nejméně O. L. ml.,

2) společně s obviněným M. P. obviněný Z. H. v blíže neurčený den od 11. 11. 2001 do 23.11.2001 v sídle firmy O. L. - E., převzal z pokladny firmy částku 765.000,- Kč s tím, že se jedná o prostředky na

vrácení půjček obv. M. P., které měl poskytnout zemřelému O. L. ve dnech 13. 6. 2000 ve výši 600.000,- Kč a 17. 4. 2001 ve výši 165.000,- Kč, ačkoli první půjčku O. L. zaplatil za svého života v době splatnosti půjčky a druhá půjčka nebyla fakticky poskytnuta, přičemž obviněný M. P. písemně prohlásil, že uvedené částky mu byly vráceny obviněným Z. H. částkou 765.000,- Kč dne 23. 11. 2001, čímž o tuto částku krátili aktiva dědictví po zůstaviteli pro oprávněné dědice.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2005, sp. zn. 45 T 8/2005, byl poté obviněný Z. H. uznán vinným ze spáchání pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 tr. zák., za který byl odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání pěti let a podle § 226 písm. a) tr. ř. byli obvinění Z. H. a M. P. zproštěni výše uvedené obžaloby pro skutek uvedený pod bodem 2).

Proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2005, sp. zn. 45 T 8/2005, podal obviněný odvolání, o kterém rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 9 To 93/2005 tak, že napadený rozsudek v odsuzující části zrušil a Městskému soudu v Praze podle § 259 odst. 1 tr. ř. přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 45 T 8/2005, byl obviněný Z. H. zproštěn výše uvedené obžaloby i pro skutek uvedený pod bodem 1).

Proti tomuto rozsudku však podala odvolání státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze a následně Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 10. 1. 2007, sp. zn. 9 To 93/2006, rozhodl tak, že napadený rozsudek zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Praze uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Předmětná věc se proto opět vrátila Městskému soudu v Praze, který rozsudkem ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005, uznal obviněného Z. H. vinným ze spáchání pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 tr. zák. za skutek spočívající v tom, že dne 11. 3. 2002 v P., M., v notářské kanceláři JUDr. O. K., soudní komisařky, určené v dědickém řízení po O. L., přihlásil do pasiv dědictví svou pohledávku na částku 10,000.000,- Kč s tím, že tuto částku předal dne 20. 12. 2000, na základě smlouvy o půjčce, zemřelému, tuto skutečnost doložil exekutorským zápisem č. Ez 001/01, datovaným dne 22. 10. 2001, sepsaným exekutorem JUDr. I. E. a opatřeným padělaným podpisem zůstavitele O. L., přičemž k půjčce peněz ve skutečnosti nedošlo a uvedenou částku se snažil takto získat z dědictví ke škodě zákonného dědice O. L. ml., zastoupeného v tomto dědickém řízení J. B., kterého nepravdivou smlouvou o půjčce chtěl uvést v omyl.

Za uvedené jednání byl obviněný Z. H. odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře pěti roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Zároveň byl podle § 35 odst. 2 tr. zák. zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Trutnově ze dne 15. 2. 2005, sp. zn. 2 T 629/2001, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005, podal obviněný Z. H. odvolání, o kterém rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 9 To 80/2007, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl. Obviněný podal proti tomuto rozhodnutí Vrchního soudu v Praze dovolání, o němž rozhodl Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 3. 9. 2008, sp. zn. 3 Tdo 739/2008, tak, že napadené usnesení Vrchního soudu v Praze v celém rozsahu zrušil včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Vrchní soud v Praze následně usnesením ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. 9 To 110/2008, opětovně zamítl odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. Rovněž proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný dovolání, o němž rozhodl Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 10. 6. 2009, sp. zn. 3 Tdo 412/2009, tak, že napadené usnesení Vrchního soudu v Praze zrušil včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po vrácení věci Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008, znovu rozhodl tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005, podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu sám ve věci rozhodl tak, že obviněného Z. H. uznal vinným totožným jednáním, jak již učinil soud prvního stupně (ve skutkové větě výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005 – viz. výše), které však kvalifikoval jako pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. Podle § 250 odst. 3 tr. zák. byl obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody ve výměře čtyř roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem.

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008, podala ministryně spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného Z. H. Vytkla v ní, že zákon byl porušen v ustanoveních § 2 odst. 5, 6, § 254 odst. 1, § 160 odst. 1 tr. ř. a § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. v neprospěch obviněného Z. H.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti uvedla, že popis skutku ve výroku usnesení policejního orgánu Policie ČR, Správy hl. m. Prahy, SKPV, odboru hospodářské kriminality, ze dne 29. 1. 2003, ČTS: PSP-2427/OHK-2002, kterým bylo zahájeno trestní stíhání obviněného Z. H., nevykazuje všechny zákonné znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák., neboť policejní orgán spojil naplnění skutkové podstaty pokusu trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. s předložením nepravdivých listin soudu v dědickém řízení, konkrétně smlouvy o půjčce a exekutorského zápisu, když tyto listiny jsou opatřeny nepravým podpisem zemřelého dlužníka O. L. Předložení listin, byť nepravdivých, však nemůže samo o sobě postačovat k naplnění skutkové podstaty stíhaného trestného činu. Obviněnému nebyl kladen za vinu úmysl sebe nebo jiného obohatit ke škodě cizího majetku, což je zákonný znak trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. Popis skutku odpovídající naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu se poprvé objevuje až v obžalobě státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. KZV 34/2003. Vrchní soud v Praze však na zmíněnou situaci adekvátním způsobem nereagoval a uznal obviněného vinným ze spáchání jednání, pro které nebylo zahájeno trestní stíhání. V této souvislosti ministryně spravedlnosti odkázala na nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 6. 6. 1996, sp. zn. I. ÚS 46/1996 a ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. IV. ÚS 582/1999, jakož i na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. 4 Tz 98/2006.

Ministryně spravedlnosti dále ve stížnosti pro porušení zákona soudům obou stupňů vytkla, že nevěnovaly přiměřenou pozornost hmotně právnímu posouzení jednání obviněného, neboť jeho jednání posoudily rozporně s judikaturou a rozhodovací praxí Nejvyššího soudu České republiky. Soudní praxe opakovaně uzavřela, že uplatněním byť neexistující pohledávky nemůže být naplněna skutková podstata trestného činu uvedená ve zvláštní části trestního zákona. Navíc z povahy věci je vyloučena možnost zařadit obecný soud v civilním řízení do okruhu osob, jež mohou být uvedeny v omyl pachatelem trestného činu podvodu, proto takové jednání nemůže naplňovat skutkovou podstatu trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (viz. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 229/2004, ze dne 20. 12. 2005, sp. zn. 7 Tdo 1442/2005, ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 5 Tdo 920/2006 a usnesení ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. 6 Tdo 890/2006). Dle názoru ministryně spravedlnosti proto obviněný Z. H. nemohl vytykaným jednáním naplnit skutkovou podstatu trestného činu podvodu ve stádiu pokusu, natož jeho kvalifikované skutkové

podstaty, a to z důvodu nenaplnění objektivní stránky trestného činu. Odvolací soud navíc dle ministryně spravedlnosti přesvědčivě neodůvodnil, proč odmítl pro obviněného příznivé závěry znaleckých posudků a svědeckých výpovědí.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že pravomocným rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008, byl porušen zákon v neprospěch obviněného Z. H. ve vytýkaném směru, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005, zrušil, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále aby postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř. a obviněného podle § 226 písm. b) tr. ř. předmětné obžaloby zprostil, popř. aby věc podle § 270 odst. 1 tr. ř. vrátil státnímu zástupci k došetření.

Obhájce obviněného navrhl stížnosti pro porušení zákona vyhovět.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl stížnost pro porušení zákona zamítnout s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1247/2009.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že zákon porušen byl.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší soud České republiky zjistil, že v průběhu daného trestního řízení soudy prvního i druhého stupně dospěly k závěru, že obviněný Z. H. v rámci dědického řízení po zemřelém O. L. st. uplatnil svou pohledávku ve výši 10 mil. Kč s tím, že peníze měl půjčit jmenovanému zůstaviteli před jeho smrtí, a tuto skutečnost doložil exekutorským zápisem ze dne 22. 10. 2001, který byl však opatřen nepravým podpisem zůstavitele. Na základě uvedených skutečností rozhodující soudy prvního i druhého stupně dovodily, že tímto jednáním chtěl obviněný uvést dědice O. L. ml. v omyl a takto se ke škodě jmenovaného obohatit, proto jeho jednání kvalifikovaly jako pokus trestného činu podvodu.

Za zásadní námitku uplatněnou ministryní spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona považuje Nejvyšší soud České republiky námitku týkající se okolnosti, že rozhodující soudy nižších stupňů nevěnovaly přiměřenou pozornost hmotně právnímu posouzení jednání obviněného a posoudily jeho jednání rozporně s judikaturou a rozhodovací praxí Nejvyššího soudu České republiky.

Podle ustanovení § 250 odst. 1 tr. zák. se trestného činu podvodu dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí takovým činem na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Omyl je rozpor mezi představou a skutečností a půjde o něj tehdy, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat. Omyl se může týkat i skutečností, které mají teprve nastat, pachatel však musí o omylu jiného vědět již v době, kdy dochází k obohacení. Po subjektivní stránce se vyžaduje úmysl, přičemž úmyslné zavinění pachatele musí zahrnovat všechny znaky objektivní stránky uvedeného trestného činu, tj. jednání, následek i příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

- chtěl způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem [§ 4 písm. a) tr. zák.], nebo
- věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn [§ 4 písm. b) tr. zák.].

Naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. předpokládá existenci příčinné souvislosti mezi omylem určité osoby (resp. její neznalostí všech podstatných skutečností) a jí učiněnou majetkovou dispozicí a dále příčinnou souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé.

Základní otázkou, kterou je v dané souvislosti nutno zodpovědět, je otázka, zda osobou, která je uváděna v omyl, může být soud, případně soudní komisař.

Nejvyšší soud České republiky při své rozhodovací činnosti již v mnoha svých rozhodnutích učinil závěr, že uplatněním byť neexistující pohledávky v civilním řízení nemůže být naplněna skutková podstata trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák.

Civilní sporné řízení je ovládáno zásadou projednací (§ 120 o.s.ř.), podle níž výsledek důkazního řízení odvisí zásadně od iniciativy účastníků řízení, nicméně tím není opuštěna zásada zjišťování skutkového stavu věci bez důvodných pochybností. Zásada projednací přitom umožňuje žalovanému bránit se nesprávným a případně i úmyslně nepravdivým tvrzením žalobce a vyvracet je. Z povinnosti rozhodnout na základě zjištěného skutkového stavu plyne možnost soudu provést i jiné než účastníky navržené důkazy, vyšla-li v řízení najevo potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu věci. Rozhodnutí ve věci obsahuje autoritativní skutkový závěr, jenž nelze změnit jinými než procesními prostředky k ochraně práva. Je-li pojem omylu vymezen nevědomou neshodou vůle a projevu a je-li soud povinen zjišťovat skutkový stav bez důvodných pochybností, čili jinými slovy je místem nalézání práva, pak nastíněný zákonný rámec z povahy věci vylučuje možnost zařadit obecný soud v civilním řízení sporném do okruhu osob, jež mohou být uvedeny v omyl pachatelem trestného činu podvodu (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. 6 Tdo 890/2006, ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 229/2004, ze dne 20. 12. 2005, sp. zn. 7 Tdo 1442/2005 a ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 5 Tdo 920/2006). Přijetí opačného výkladu by mělo za následek podezření ze spáchání trestného činu podvodu každým žalobcem, který by neunesl v rámci civilního řízení sporného své důkazní břemeno ve vztahu k tvrzení, které by jinak bylo způsobilé vést k rozhodnutí, kterým bylo žalovanému uloženo plnění vůči žalobci.

Dle názoru Nejvyššího soudu České republiky je nutné uvedené závěry tím spíše vztáhnout i na tzv. nesporné řízení, kterým je i řízení o dědictví (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. 6 Tdo 890/2006). Podle ustanovení § 120 odst. 2 o. s. ř. ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu (podle § 81 odst. 1 o. s. ř. může soud i bez návrhu zahájit mimo jiné i řízení o dědictví), je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány. I v nesporném řízení je tedy povinností soudu řádně zjistit skutkový stav věci, avšak toto řízení je na rozdíl od řízení sporného ovládáno zásadou vyšetřovací, která se projevuje mimo jiné v tom, že soud není omezen tím, co účastníci tvrdili a jaké důkazy navrhli. Je třeba dodat, že v řízení o dědictví soud podle § 38 odst. 1 o. s. ř. pověří notáře, aby jako soudní komisař za odměnu provedl úkony v řízení o dědictví. Podle § 38 odst. 3 o. s. ř. úkony notáře, které provedl jako soudní komisař, se považují za úkony soudu. Úkony v řízení o dědictví tedy soud zásadně neprovádí sám, ale prostřednictvím notáře, který jako soudní komisař musí při výkonu své funkce postupovat podle ustanovení občanského soudního řádu a pokyny ze strany soudu jsou pro něj závazné. Skutečnost, že v civilním řízení sporném nelze soud uvést v omyl, platí tak i pro řízení o dědictví jako řízení nesporné.

Lze shrnout, že soud, ať již v řízení sporném či nesporném, je povinen zjišťovat skutkový stav věci bez důvodných pochybností, je tedy místem nalézání práva, což z povahy věci vylučuje možnost zařadit jej mezi osoby, které mohou být uvedeny v omyl pachatelem trestného činu. Tím méně pak může být uveden v omyl účastník tohoto řízení.

Je tedy možno učinit závěr, že jednání, kterého se obviněný Z. H. dopustil tím, že v řízení o dědictví

předložil kopii smlouvy o půjčce a exekutorský zápis, který měl uvedenou půjčku potvrdit, přičemž podpisy na obou listinách nebyly pravé, nevykazuje zákonné znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. z důvodu absence jeho objektivní stránky. V případě předložení exekutorského zápisu o půjčce s nepravým podpisem vypůjčitele v dědickém řízení se nemůže jednat ani o trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny, podle § 176 tr. zák., neboť paděláním veřejné listiny je třeba rozumět vyhotovení nepravé listiny takové povahy, která má vyvolat dojem listiny vydané příslušným orgánem bez ohledu na to, zda obsah nepravé listiny odpovídá skutečnosti (srovnej rozh. č. 7/99 Sb. rozh. trest.). V dané věci byl předložen exekutorský zápis vyhotovený příslušným exekutorem v rámci jeho pravomocí, přičemž, jak vyplývá z výše uvedeného, není rozhodující obsah zápisu. Zmíněné jednání obviněného Z. H. nelze kvalifikovat ani jako trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák., neboť toto ustanovení chrání pouze práva nemajetková.

Pro úplnost zbývá dodat, že Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 3 Tdo 1247/2009, řešil skutkově jiný případ pokusu trestného činu podvodu dle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. – padělání závěti s úmyslem vyřadit oprávněné účastníky z dědického řízení a získat na jejich úkor dědictví. V posuzovaném případě se však nejednalo o úmysl zákonného dědice vyřadit z dědického řízení, jehož byl účastníkem a mohl se tak bránit uplatnění neexistující pohledávky, což učinil.

Další námitkou, kterou ministryně spravedlnosti uplatnila ve stížnosti pro porušení zákona, je námitka, že popis skutku ve výroku příslušného usnesení policejního orgánu, kterým bylo zahájeno trestní stíhání obviněného Z. H., nevykazuje všechny zákonné znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák.

Jak již bylo řečeno výše, podle ustanovení § 250 odst. 1 tr. zák. se trestného činu podvodu dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí takovým činem na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.

Trestní stíhání obviněného Z. H. bylo zahájeno usnesením policejního orgánu Policie ČR, Správy hl. m. Prahy, SKPV, odboru hospodářské kriminality, ze dne 29. 1. 2003, ČTS: PSP-2427/OHK-2002, pro pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 tr. zák. (č. l. 130, 131 spisu). V tomto usnesení o zahájení trestního stíhání klade policejní orgán obviněnému za vinu, že se pokusil poškodit oprávněného dědice zemřelého O. L., tj. O. L. ml., když v řízení o dědictví předložil soudní komisařce kopii smlouvy o půjčce ze dne 20. 12. 2000, na jejímž základě měl obviněný půjčit zemřelému O. L. částku 10,000.000,- Kč, a dále exekutorský zápis č. Ez 001/01 sepsaný dne 22. 10. 2001 soudním exekutorem JUDr. E., který měl uvedenou půjčku potvrdit, uvedenou pohledávku přihlásit do pasiv dědictví, přičemž bylo prokázáno, že podpisy na obou listinách nejsou pravými podpisy zemřelého O. L.

Z textu zmíněného usnesení o zahájení trestního stíhání vyplývá, že policejní orgán spojil naplnění skutkové podstaty pokusu trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. s předložením nepravdivých listin soudu v dědickém řízení (tj. smlouvy o půjčce a exekutorského zápisu, které byly opatřeny nepravým podpisem zemřelého dlužníka O. L.), avšak pouhé předložení listin, byť nepravdivých, nemůže samo o sobě postačovat k naplnění skutkové podstaty stíhaného trestného činu podvodu. Z výše uvedených zákonných ustanovení vyplývá, že zákonným znakem trestného činu podvodu je mimo jiné úmysl pachatele sebe nebo jiného obohatit ke škodě cizího majetku. Pouhým předložením listin opatřených padělaným podpisem zemřelého se tedy obviněný nemohl dopustit pokusu trestného činu podvodu. Skutečnost, že pokud jde o úmyslný trestný čin, musí být v usnesení o zahájení trestního stíhání uvedena i subjektivní stránka trestného činu, tedy zavinění, vyplývá i z rozhodovací praxe Ústavního soudu České republiky a Nejvyššího soudu České republiky s tím, že pokud policejní orgán ignoroval v usnesení o zahájení trestního stíhání subjektivní stránku trestného

činu, pak toto usnesení nelze považovat za zákonné zahájení trestního stíhání podle § 160 tr. ř. (srov. nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 6. 6. 1996, sp. zn. I. ÚS 46/1996, ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. IV. ÚS 582/1999 a rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. 4 Tz 98/2006).

Pro úplnost je třeba dodat, že popis skutku odpovídající naplnění skutkové podstaty pokusu trestného činu podvodu se objevuje až v obžalobě státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. KZV 34/2003 (č. l. 1147, 1148 spisu), kde je obviněnému nově kladeno za vinu uplatnění neexistující pohledávky ve výši 10,000.000,- Kč v dědickém řízení se záměrem uvedenou částku získat z dědictví ke škodě zákonného dědice.

Nejvyšší soud České republiky proto ve shodě s míněním ministryně spravedlnosti dospěl k názoru, že postup Městského soudu v Praze, který ve věci vydal odsuzující rozsudek, nelze ani z tohoto pohledu považovat za postup v souladu se zákonem a uvedený stav svým rozhodnutím nenapravit ani Vrchní soud v Praze jako soud odvolací.

Na základě výše uvedeného je tedy možno učinit závěr, že soudy prvního i druhého stupně rozhodující ve věci pochybily, když obviněného Z. H. uznali vinným ze spáchání pokusu trestného činu podvodu podle ustanovení § 250 odst. 1 tr. zák., v jeho kvalifikované skutkové podstatě.

Nejvyšší soud České republiky dodává, že k námitkám ministryně spravedlnosti ohledně závěrů znaleckých posudků a svědeckých výpovědí nemohl přihlížet, neboť se s nimi adekvátním způsobem vypořádal již v rozhodnutích o dovoláních obviněného v rámci namítaného nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými závěry v předmětné věci, tj. v usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 3. 9. 2008, sp. zn. 3 Tdo 739/2008 a v usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 6. 2009, sp. zn. 3 Tdo 412/2009. Námitkami shora rozvedenými (tj. jednak důvodem zproštění z hlediska hmotně právního posouzení jednání obviněného a jednak absencí zákonných znaků trestného činu podvodu v usnesení o zahájení trestního stíhání) se Nejvyšší soud České republiky ve zmíněných rozhodnutích o dovoláních obviněného nezabýval, proto je bylo možno posuzovat v řízení o stížnosti pro porušení zákona.

Nejvyšší soud České republiky proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 9 To 110/2008 a v řízení předcházejícím byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1, § 160 odst. 1 tr. ř. a § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. v neprospěch obviněného Z. H. a podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí zrušil a zrušil též rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 45 T 8/2005, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší soud České republiky neměl pochybnosti o správnosti skutkových zjištění, mohl za splnění podmínek uvedených v § 271 odst. 1 tr. ř. sám ve věci rozhodnout. Za situace, kdy skutek, pro který byla na obviněného Z. H. podána obžaloba, není možno pokládat za trestný čin z důvodů výše podrobně rozvedených, rozhodl Nejvyšší soud České republiky tak, že obviněného Z. H. pro daný skutek (specifikovaný ve výroku tohoto rozsudku), v němž byl spatřován pokus trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., předmětné obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. b) tr. ř. zprostil.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)